

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Davida Hipšera v právní věci žalobkyně: **P. R.**, bytem zastoupena JUDr. Milanem Jelínkem, advokátem se sídlem Resslova 1253, Hradec Králové, proti žalovanému: **Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem**, se sídlem Pasteurova 1/3544, Ústí nad Labem, zastoupeného JUDr. Jirím Schüllerem, advokátem se sídlem Balbínova 24, Praha 2 - Vinohrady, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. 9. 2014, č. j. 15 A 15/2014 – 117,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. 9. 2014, č. j. 15 A 15/2014 - 117, rozhodnutí rektora Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem ze dne 22. 1. 2014, č. j. 22/2013/P090173/00011, a rozhodnutí děkana Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem ze dne 11. 12. 2013, č. j. 89/2013/P090173 (1 ZS), **se zrušují** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení o žalobě 24.482 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyně JUDr. Milana Jelínka, advokáta.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti 4.114 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyně JUDr. Milana Jelínka, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně P. R. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. 9. 2014, č. j. 15 A 15/2014 – 117, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ústí nad Labem (dále také „krajský soud“) napadeným rozsudkem zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí rektora Univerzity Jana Evangelisty

Purkyně v Ústí nad Labem ze dne 22. 1. 2014, č.j. 22/2013/P090173/00011, jímž byla zamítnuta žádost žalobkyně o přezkoumání rozhodnutí děkana Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem ze dne 11. 12. 2013, č. j. 89/2013/P090173 (1 ZS) a současně toto rozhodnutí potvrzeno. Tímto rozhodnutím byl žalobkyni vyměřen v akademickém roce 2013/2014 (16. 9. 2013 – 14. 9. 2014) poplatek za prodlouženou dobu studia ve výši 18.000 Kč.

Krajský soud při svém rozhodování shledal, že žalobou napadené rozhodnutí je přezkoumatelné. Jako neopodstatněnou vyhodnotil námitku porušení překážky věci pravomocně rozhodnuté. S ohledem na ust. § 68 odst. 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vysokých školách“) je nutné primárně používat úpravu obsaženou v zákoně o vysokých školách. Ust. § 48 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) se proto nepoužije. Tomu koresponduje i ust. § 68 odst. 4 zákona o vysokých školách, z něhož vyplývá, že děkan může žádosti o přezkoumání rozhodnutí sám vyhovět a své předchozí rozhodnutí zrušit nebo změnit, s tím, že zákon nikde nespécifikuje, z jakých důvodů může děkan své rozhodnutí zrušit, popř. změnit. Toto oprávnění lze dovodit od stejné možnosti rektora. Rozhodnutí děkana ze dne 11. 12. 2013 nemůže představovat nepřípustné druhé rozhodnutí ve věci poplatku za studium, když jeho předchozí rozhodnutí ze dne 8. 10. 2013 bylo zrušeno rozhodnutím ze dne 2. 12. 2013. Pokud zrušil své prvotní rozhodnutí, byl povinen ve smyslu ust. § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách opětovně rozhodnout. Na tom nemůže nic změnit ani skutečnost, že obě rozhodnutí děkana mají shodná čísla jednací, neboť jejich obsahy jsou srozumitelné, odlišné a nezaměnitelné. Do 21. 11. 2013, kdy byla Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy registrována změna statutu žalovaného, nebyla konkrétní výše poplatků spojených se studiem stanovena přímo ve statutu. Pro akademický rok 2013/2014 byla výše poplatků stanovena příkazem rektora ze dne 24. 2. 2013, č. 2/2013, který byl náležitě zveřejněn 25. 2. 2013. Žalobkyně byla žalovaným informována o tom, že v případě překročení standardní doby studia jí bude vyměřen poplatek pro akademický rok 2013/2014 ve výši 18.000 Kč za každých dalších započatých šest měsíců. Žalovaná v reakci na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2013, č. j. 7 As 41/2013 -39, přikročila ke změně statutu ke dni 21. 11. 2013 a zapracovala do něj konkrétní výši poplatků v identických výších, jak byly stanoveny příkazem rektora. Rozhodnutí děkana proto pro žalobkyni nemohlo být překvapivé. Zakotvením výše poplatkové povinnosti ve statutu ve vztahu k akademickému roku 2013/2014 sice došlo k retroaktivitě, avšak toliko retroaktivitě nepravé, která je přípustná. K žádnému zkrácení práv žalobkyně nedošlo. Žalobkyni předložené kopie internetových stránek žalovaného nemají pro posouzení žaloby relevanci, neboť nebyly pořízeny z internetových stránek úřední desky žalovaného. Krajský soud proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podala žalobkyně jako stěžovatelka (dále jen „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů podřaditelných pod ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Stěžovatelka namítla nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku z důvodu, že krajský soud pouze převzal argumentaci žalovaného, aniž by reflektoval žalobní námitky. V části týkající se námítky opakovaného rozhodování v téže věci převzal tuto argumentaci takřka doslova. Bez povšimnutí zůstala argumentace opírající se o právní názory formulované v odborné literatuře, jakož i námitka, že princip *non bis idem* plyne z ústavního pořádku. Nepřezkoumatelné je i žalobou napadené rozhodnutí, neboť z něj není zřejmé, na základě jakého znění statutu bylo rozhodováno, kdy nabyla účinnosti změna statutu a jakými podklady měl správní orgán prokázáno, že se stěžovatelka měla dozvědět o výši poplatku z informačního systému. Vyměření

pokračování

poplatku přitom bránila překážka věci pravomocně rozhodnuté. O výši poplatku již bylo rozhodnuto děkanem dne 8. 10. 2013. Tímto rozhodnutím bylo řízení pravomocně skončeno. Zásada, že není možné rozhodovat dvakrát v téže věci, se uplatní bez ohledu na to, zda a v jakém rozsahu se v řízení použije správní řád. Tento princip je nutno považovat za jednu ze základních zásad činnosti správních orgánů a uplatní se i v postupech, které nejsou vedeny podle správního řádu. Současně se jedná o princip ústavněprávní povahy vyvěrající z obecného principu právní jistoty. Oba tyto argumenty zůstaly v napadeném rozsudku bez povšimnutí. Nesprávný je právní názor, že ust. § 48 odst. 1 správního řádu se v řízení nepoužije. Na základě rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2014, č. j. 6 As 68/2012 - 47, lze dovést aplikovatelnost přinejmenším nezbytných ustanovení ve smyslu ust. § 180 odst. 1 správního řádu, neboť zákon o vysokých školách neobsahuje ucelenou úpravu postupu ve věci přezkoumání výše stanoveného poplatku spojeného se studiem. Ust. § 48 odst. 1 správního řádu je oním nezbytným ustanovením. Nesprávný je názor, že původní rozhodnutí muselo být revidováno proto, že vysoká škola je povinna poplatek za delší studium stanovit. Škola je povinna postupovat v souladu se zákonem. Dle ust. § 58 odst. 6 zákona o vysokých školách musejí být splněny dvě podmínky: a) výše poplatku musí být stanovena statutem a b) výše poplatku musí být zveřejněna pro příští akademický rok před termínem pro podání přihlášek ke studiu. Obě podmínky musejí být splněny kumulativně nejpozději ke dni podání přihlášek ke studiu. Výše poplatku nemůže být účinně zveřejněna dříve, než je o výši poplatku kompetentním orgánem rozhodnuto. Žalovaný nejprve zveřejnil informaci o výši poplatku (příkazem rektora ze dne 24. 2. 2013), poté výši poplatku určil svým statutem (ten byl změněn ke dni 21. 11. 2013). Postup žalovaného je tak zjevně účelový. Dle čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod mohou být daně a poplatky stanoveny výhradně na základě zákona, přičemž je vyloučeno, aby výše daně byla měněna pro určité zdaňovací období se zpětnými účinky. Totéž platí i pro poplatek. Aby se nejednalo o poplatek s retroaktivními účinky, musí být statutem stanoven nejpozději před zahájením období, za který je vyměřován. Ust. § 58 zákona o vysokých školách pak předepisuje ještě přísnější režim, neboť musí být studenti o výši poplatku informováni před termínem podání přihlášek ke studiu. Nejpozději k tomuto datu musí být výše poplatku pro nadcházející akademický rok fixována ve statutu. Závěr, že změna statutu je jen formálním stvrzením dříve stanovené výše poplatku je tak v rozporu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 As 41/2013. Stěžovatelka proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a žalobou napadené rozhodnutí.

Žalovaný vyjádřil nesouhlas s tvrzením o nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku. Krajský soud se vypořádal se všemi žalobními námitkami a své závěry odůvodnil. Úkolem správního soudu není zabývat se všemi odkazy, zdroji či veřejně publikovanými názory, které strana uvede na podporu svých tvrzení. Žalovaný odkázal na svá předchozí podání a argumentaci krajského soudu, s níž se ztotožnil. S ohledem na ust. § 68 odst. 1 zákona o vysokých školách se na posuzovaný případ nebude aplikovat ust. § 48 odst. 1 správního řádu. Toto ustanovení nepředstavuje nezbytnou právní úpravu a nezmiňuje jej ani rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 68/2012 - 52. Z ust. § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách vyplývá povinnost veřejné vysoké školy stanovit studentovi poplatek za studium. Zákon neumožňuje, aby se od tohoto postupu odchýlila. Z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 As 46/2013 vyplývá, že nevyměření poplatku za prodlouženou dobu studia by představovalo postup v rozporu se zákonem o vysokých školách. Opačný výklad není možný i z důvodu, že by byl v rozporu se samou podstatou poplatků za studium. Zákonná povinnost je splněna pouze tehdy, dojde-li ke stanovení poplatku děkanem fakulty a a) není podán opravný prostředek, b) rektor rozhodnutí potvrdí, c) rektor poplatek sníží, promine nebo odloží termín jeho splatnosti. Rozhodnutí děkana ze dne 11. 12. 2013 pak nemůže představovat druhé rozhodnutí ve věci, neboť jeho rozhodnutí ze dne 8. 10. 2013 bylo jím samým zrušeno. Lze souhlasit ohledně nutnosti kumulativního splnění obou podmínek, nicméně zákon

o vysokých školách definuje konkrétní termín splnění pouze u podmínky zveřejnění výše poplatků. Podmínka úpravy formy placení a splatnosti poplatků musí být splněna až v okamžiku, kdy je vydáno rozhodnutí o vyměření poplatku. S ohledem na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 41/2013 - 39 nemůže být otázka, zda došlo k úpravě statutu před zveřejněním či až po něm, jakýkoliv vliv na rozhodování studentů. Povinnost platit poplatky v případě delšího studia je všeobecně známou skutečností, která vyplývá přímo ze zákona a její neznalost ze strany stěžovatelky nemůže jít k tíži žalovanému. Není možné poskytovat právní ochranu studentovi, který nesplnil své studijní povinnosti řádně ani v rámci dodatečné doby jednoho roku. Co se týče odkazu stěžovatelky na čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, žalovaný odkázal na úpravu obsaženou v ust. § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách a závěrem navrhl, aby byla kasační stížnost zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že napadený rozsudek krajského soudu, žalobou napadené rozhodnutí i jemu předcházející rozhodnutí správního orgánu prvního stupně je třeba zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení.

Stěžovatelka ve své kasační stížnosti předně namítala nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, která má spočívat v pouhém převzetí argumentace žalovaného bez reflektování žalobních námitek. Tato námitka není důvodná.

Krajský soud sice do značné míry převzal argumentaci žalovaného, nicméně jedná se o ucelenou logickou argumentaci, kterou nelze považovat za vnitřně rozpornou či nesrozumitelnou. Z hlediska splnění náležitostí rozhodnutí se přitom nemusel nutně v odůvodnění speciálně vyjadřovat ke všem jednotlivým dílčím skutečnostem, pokud stanovisko k nim jednoznačně a logicky vyplývá z jím učiněných závěrů (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 21. 12. 2004, sp. zn. II. ÚS 67/04, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008 - 130, či rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. 4. 1994 ve věci *Van de Hurk v. The Netherlands*, stížnost č. 16034/90; všechna zde citovaná rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz, <http://nalus.usoud.cz> respektive <http://hudoc.echr.coe.int>).

Proto není pochybením, že krajský soud například nerefletoval právní názory formulované v odborné literatuře. Nejedná se o žádné samostatné námitky, s nimiž by se musel krajský soud vypořádávat. Je plně postačující, že předložil ucelenou argumentaci oponující právním názorům formulovaným v odborné literatuře. Bylo by formalismem požadovat po krajském soudu, aby vždy uvedl dovětek, že „proto považuje předkládané právní názory (vyjádřené v odborné literatuře) za nesprávné.“ Tato skutečnost je ze samotné argumentace krajského soudu zcela patrná.

Stejně tak tvrzení, že princip *non bis in idem* plyne z ústavního pořádku, nebylo samostatnou žalobní námitkou. Pokud přitom krajský soud dospěl k závěru, že v nyní projednávané věci nebyla vydána dvě rozhodnutí v téže věci, zjevně tím shledal nedůvodnost námitek porušení tohoto principu bez ohledu na to, na základě jakého pramene práva by měl být aplikován. Nejvyšší správní soud sice shledal určité nedostatky v závěrech krajského soudu (viz dále), nicméně nemá za to, že by způsobovaly nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Názor krajského soudu na tuto otázku je srozumitelně vyjádřen a není dána žádná překážka pro přezkoumání jeho správnosti. Ostatně stěžovatelka také tento právní názor krajského soudu věcně rozporuje.

pokračování

Stejně tak neshledal Nejvyšší správní soud důvodnou ani námitku nepřezkoumatelnosti žalobou napadeného rozhodnutí. Nelze přisvědčit stěžovateli, že je rozhodnutí nepřezkoumatelné proto, že z něj není patrné, na základě jakého znění statutu bylo rozhodováno a kdy nabyla účinnosti změna statutu. Ze žalobou napadeného rozhodnutí je patrné, že bylo rozhodováno na základě znění statutu účinného ke dni rozhodování. Ostatně na základě principu zákazu retroaktivity lze obecně vždy předpokládat, že správní orgán rozhoduje na základě právní úpravy účinné ke dni rozhodování, neuvádí-li jinak. To, že rektor žalovaného nerozhodoval na základě starší úpravy statutu, je patrné již ze skutečnosti, že odkazuje na určení výše poplatku v příloze č. 2 statutu, k čemuž došlo až poslední změnou statutu s účinností od 21. 11. 2013.

Stejně tak nezakládá nepřezkoumatelnost žalobou napadeného rozhodnutí skutečnost, že v něm není uvedeno, s účinností od kdy došlo ke změně statutu. Nepokládal-li rektor žalovaného zjevně tuto skutečnost za rozhodující, nebyl dán důvod, aby ji ve svém rozhodnutí uváděl. Z rozhodnutí je patrné, že za rozhodující bylo pokládáno znění statutu účinné ke dni rozhodování. Pokud by bylo toto východisko nesprávné, mohlo by to mít za následek nezákonnost rozhodnutí, nikoliv však jeho nepřezkoumatelnost.

Nakonec nelze považovat žalobou napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné ani proto, že v něm nejsou uvedeny podklady, na základě nichž měl správní orgán za prokázané, že se měla stěžovatelka o výši poplatku dozvědět z informačního systému. V žalobou napadeném rozhodnutí předně totiž vůbec nebylo uvedeno, že se měla stěžovatelka z informačního systému dozvědět o výši poplatku. Bylo v něm naopak uvedeno, že se z informačního systému měla dozvědět o datu vzniku poplatkové povinnosti. Namítala-li stěžovatelka, že nebyla informována o výši poplatku, pak uvedená informace byla stěžovateli v žalobou napadeném rozhodnutí sdělena nad rámec její námitky. Kromě toho je již z tohoto tvrzení patrné, že podkladem pro ně byl samotný informační systém. Stěžovatelka tak mohla namítat, že uvedená skutečnost z tohoto podkladu neplyne nebo že se jedná o podklad nezákonný apod. Nemohla však úspěšně namítat, že je rozhodnutí v tomto směru nepřezkoumatelné. Co se týče podkladu pro závěr o tom, že stěžovatelka byla informována o výši poplatku, pak k tomu rektor žalovaného uvedl, že tato informace byla zveřejněna na úřední desce žalovaného prostřednictvím vnitřní normy.

Stěžovatelka dále namítla, že byl žalobou napadeným rozhodnutím (resp. prvostupňovým rozhodnutím) porušen princip *non bis in idem* (respektive překážka věci rozhodnuté). Ani tuto námitku neshledal Nejvyšší správní soud důvodnou.

Zásada *non bis in idem* je většinou chápána jako zákaz dvojího stíhání téže osoby pro tentýž (trestný) čin. V tomto pojetí je tato zásada vyjádřena například v čl. 4 Protokolu č. 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikována ve sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.) nebo čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod (publikována v usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb.). V projednávané věci se však nejedná o „trestní“ řízení, a to ani v širším slova smyslu (viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 8. 6. 1976 ve věcech 5100/71; 5101/71; 5102/71; 5354/72; 5370/72, *Engel a další proti Nizozemsku*, dostupný na <http://hudoc.echr.coe.int>; dále viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2013, č. j. 7 As 46/2013 - 34, dostupný na www.nssoud.cz). Ostatně stěžovatelka takovou skutečnost ani netvrdila.

Stěžovatelka má tedy na mysli uplatnění zásady *non bis in idem* v širším pojetí, tedy nikoliv v kontextu sankčního řízení. V této obecnější rovině bývá zásada *non bis in idem* chápána také jako zákaz dvojího řízení o téže věci, který spočívá jednak v překážce věci rozhodnuté (*res iudicata*; respektive ve správním právu označována jako *res administrata*) a jednak v překážce věci zahájené (litispendence) (srov. např. Filip, J.; Holländer, P.; Šimíček, P. *Zákon o ústavním soudu*. 2. vyd.

Praha: C.H.Beck, 2007, s. 165). Právě k oné překážce věci rozhodnuté zjevně námitka stěžovatelky směřuje.

Jak je z výše uvedeného patrné, zásada *non bis in idem* může mít v různých právních odvětvích různé projevy. Jedním z příkladů je právě odlišné chápání překážky věci rozhodnuté například v civilním soudním procesu a v procesu správním. V civilním soudním procesu je tato překážka (označovaná jako *res iudicata*) vyjádřena v ust. § 159a odst. 4 o. s. ř. tak, že jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroku rozsudku pro účastníky a popřípadě jiné osoby věc projednávána znovu. Naproti tomu ve správním řízení je tato překážka (označovaná jako *res administrata*) vyjádřena v ust. § 48 odst. 2 správního řádu tak, že přiznat totéž právo nebo uložit tutéž povinnost lze z téhož důvodu téže osobě pouze jednou.

Je nutno přisvědčit stěžovateli, že překážka věci rozhodnuté je obecnou právní zásadou, jejímuž uplatnění ve správním procesu nemůže nijak bránit skutečnost, že je vyloučena aplikace správního řádu (včetně jeho ust. § 48 odst. 2). Není-li tedy aplikováno přímo ust. § 48 odst. 2 správního řádu, musí být uplatněna *res administrata* jako obecná právní zásada. V takovém případě musí být ovšem aplikována v rozsahu, který je správnímu právu vlastní, tedy v rozsahu odpovídajícímu jejímu vyjádření v ust. § 48 odst. 2 správního řádu. Toto pojetí je přitom užší než například pojetí překážky věci rozhodnuté v ust. § 159a odst. 4 o. s. ř. Ve správním řízení totiž pouze nesmí dojít k situaci, kdy by bylo na základě téhož důvodu téže osobě přiznáno totéž právo či uložena táž povinnost.

Ke dvojímu uložení povinnosti stěžovatelce z téhož důvodu ovšem v nyní projednávané věci zjevně nedošlo. Povinnost zaplatit poplatek za prodlouženou dobu studia v akademickém roce 2013/2014 byla stěžovateli pravomocně uložena pouze jednou. Předchozí rozhodnutí o poplatkové povinnosti za totéž období [rozhodnutí děkana Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně ze dne 8. 10. 2013, č. j. 89/2013/P090173 (1 ZS)] bylo zrušeno [rozhodnutím děkana Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně ze dne 2. 12. 2013, č. j. 89/2013/P090173 (1 ZS)_odv]. Co se týče onoho zrušujícího rozhodnutí, ani to nemůže tvořit překážku dalšímu řízení a rozhodnutí ve věci. Nejedná se totiž o rozhodnutí o uložení povinnosti či o přiznání práva, které by mohlo aktivovat zásadu *res administrata*. I kdyby tedy měla stěžovatelka pravdu, že se jednalo o rozhodnutí, jímž bylo řízení pravomocně skončeno, nedošlo by k porušení této zásady. Nejvyšší správní soud má však navíc za to, že se nejednalo o rozhodnutí, jímž se řízení končí.

Podle ust. § 68 odst. 4 zákona o vysokých školách student může do 30 dnů ode dne, kdy mu bylo rozhodnutí podle odstavce 3 doručeno, požádat o přezkoumání rozhodnutí; zmeškání této lhůty lze ze závažných důvodů prominout. Žádost se podává orgánu, který rozhodnutí vydal. Jestliže je tímto orgánem děkan, může sám žádosti pouze vyhovět a rozhodnutí změnit nebo zrušit, jinak ji předá k rozhodnutí rektorovi. Rektor změní nebo zruší rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu se zákonem, vnitřním předpisem veřejné vysoké školy nebo její součástí. Rozhodnutí o disciplinárním přestupku a o vyloučení ze studia podle § 67 zruší i v případě, že dodatečně vyšly najevo skutečnosti, které by odůvodňovaly zastavení řízení. Žádost o přezkoumání rozhodnutí vydaného podle odstavce 3 písm. f) má vždy odkladný účinek.

Dochází-li standardně na základě opravného prostředku ke zrušení rozhodnutí, zároveň zákon počítá s tím, že se věc vrací prvostupňovému orgánu k dalšímu řízení, nebo že řízení ukončí jiným rozhodnutím sám nadřízený orgán [viz např. ust. § 90 odst. 1 písm. a) a b) správního řádu]. Rozhodnutím, jímž se prvostupňové rozhodnutí ruší a věc vrací orgánu prvního stupně, se přitom zjevně řízení nekončí. Zákon o vysokých školách sice neobsahuje takovouto výslovnou úpravu (tj. možnost vyslovit ve výroku dovětek, že se věc vrací prvostupňovému

pokračování

orgánu k dalšímu řízení), nicméně zároveň nezapovídá vedení dalšího řízení po zrušení rozhodnutí. Skutečnost, že rozhodnutí bylo nezákonné, neznamená, že by nemohlo být po odstranění zjištěného nedostatku vydáno rozhodnutí další, tentokrát již v souladu se zákonem. Naopak velice často bude takový postup možný. Zrušující rozhodnutí podle ust. § 68 odst. 4 zákona o vysokých školách je proto nutno chápat toliko jako rozhodnutí, jímž se věc vrací do původního stavu před vydáním prvostupňového rozhodnutí, nikoliv nutně jako rozhodnutí, jímž je řízení skončeno. Jedná se o obdobu zrušení rozhodnutí a vrácení věci prvostupňovému orgánu k dalšímu řízení. Takové rozhodnutí tedy nemůže z povahy věci bránit vydání nového prvostupňového rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud však shledal důvodnou poslední kasační námitku směřující proti závěru krajského soudu, že vyměření poplatku na základě informace o výši poplatku ze dne 24. 2. 2013 (resp. na základě zveřejněného příkazu rektora ze dne 24. 2. 2013, č. 2/2013, určujícího výši poplatků spojených se studiem) bylo zákonné.

Podle ust. § 58 odst. 6 zákona o vysokých školách veřejná vysoká škola zveřejní výši poplatků spojených se studiem podle odstavců 1 až 5 pro příští akademický rok před termínem pro podávání přihlášek ke studiu. Výši, formu placení a splatnost poplatků určí statut veřejné vysoké školy.

Z citovaného ustanovení vyplývají dvě podmínky pro vyměření poplatku za studium, přičemž obě musejí být splněny kumulativně. Jednou z podmínek je určení konkrétní výše poplatků, druhou pak její zveřejnění pro příští akademický rok před termínem podávání přihlášek ke studiu. Tyto dvě podmínky jsou samostatné v tom smyslu, že splněním jedné z nich automaticky nemusí dojít ke splnění druhé. Na druhou stranu to neznamená, že by mezi oběma podmínkami neexistovala určitá vazba. Hovoří-li zákon o zveřejnění výše poplatků, myslí se tím zjevně zveřejnění výše, která již byla určena. Při zveřejnění musí být vycházeno z aktuálního znění statutu. Orgán zveřejňující výši poplatků nemůže předjímat případné budoucí rozhodnutí orgánu, který přijímá statut. Musí se pohybovat v mezích, které mu orgán schvalující statut stanoví. Zveřejní-li předpokládanou výši poplatků za studium před tím, než je stanovena ve statutu, jedná svévolně. Zveřejňuje totiž určitou povinnost studentů, kterou ovšem tito studenti nemají (a v budoucnu mít nemusí), neboť dosud vůbec nebyla zákonným způsobem stanovena. Není postačující, že povinnost platit poplatky spojené se studiem v obecné rovině plyne ze zákona, jak uvádí žalovaný. Jedná se pouze o obecnou povinnost, která jednak musí být nejprve konkretizována statutem veřejné vysoké školy, jednak k jejímu vynucení musí být ze zákona splněna také podmínka včasného zveřejnění výše poplatku.

Za splnění zákonné povinnosti zveřejnit výši poplatků spojených se studiem tedy nelze považovat zveřejnění výše poplatku, která dosud nebyla určena. Totéž nutně platí v případě, že je zveřejňována výše poplatku, která byla určena v rozporu se zákonem. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku č. j. 7 As 41/2013 - 37, zveřejnění výše poplatků je nástrojem, „pomocí něhož mají být studenti a uchazeči s předstihem informováni o tom, jaké poplatky po nich mohou být při splnění zákonných podmínek požadovány. Plnění této povinnosti má zajistit informovanost studentů a uchazečů a umožnit jejich rozhodování o započítí studia a pokračování v něm.“ Tento cíl nemůže být naplněn v případě, že jsou studenti informováni sice včas, nicméně o nezákonně stanovené výši poplatků spojených se studiem. V takovém případě totiž při znalosti právní úpravy naopak mohou žít v jistotě, že jim žádný poplatek nemůže být vyměřen, neboť ví, že pro to nejsou splněny zákonné podmínky. Pozdější určení výše poplatku v souladu se zákonem proto nemůže představovat zhojení dosavadní nezákonnosti, neboť by zásadním způsobem narušilo právní jistotu studentů (popř. budoucích studentů) v době jejich rozhodování o započítí studia či pokračování v něm.

Mezi stranami přitom ani není sporu o tom, že před změnou statutu ke dni 21. 11. 2013 byla výše poplatků spojených se studiem určena u žalovaného v rozporu se zákonem. Nebyla totiž určena přímo ve statutu, jak požaduje ust. § 58 odst. 6 zákona o vysokých školách (v podrobnostech viz též rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2013, č. j. 7 As 41/2013 - 37, č. 2917/2013 Sb.NSS, nebo ze dne 2. 4. 2014, č. j. 1 As 15/2014 - 38; oba dostupné na www.nssoud.cz).

Zveřejnění výše poplatků příkazem rektora ze dne 24. 2. 2013, č. 2/2013, proto nemůže představovat splnění podmínky ust. § 58 odst. 6 zákona o vysokých školách, neboť k určení výše poplatků došlo v souladu se zákonem až s účinností od 21. 11. 2013, tedy více než o osm měsíců později. Na tom nic nemění ani skutečnost, že výše poplatků určených v příkazu rektora a posléze ve statutu žalovaného se neliší. Stále se totiž jednalo o informaci o výši poplatku určené v rozporu se zákonem. Navíc je nutno podotknout, že tato „informace“ (tj. příkaz rektora) byla fakticky samotným nezákonným aktem, jímž byla dříve výše poplatků spojených se studiem určena. Studenti či budoucí studenti znali právní úpravy mohli na základě příkazu rektora ze dne 24. 2. 2013 v době svého rozhodování o svém budoucím studiu legitimně očekávat, že jim žádný poplatek spojený se studiem nemůže být v následujícím akademickém roce vyměřen. Nelze proto souhlasit s krajským soudem, že vyměření poplatku nemohlo být pro stěžovatelku překvapivé a že po faktické stránce nedošlo k žádnému zkrácení jejích práv.

Na základě informace o výši poplatků spojených se studiem ze dne 24. 2. 2013 tedy nemohl být stěžovatelce stanoven poplatek za prodlouženou dobu studia v akademickém roce 2013/2014 (16. 9. 2013 – 14. 9. 2014). Na tom nemůže nic změnit ani argumentace žalovaného, že bylo jeho zákonnou povinností poplatek vyměřit. Jedná se o pravomoc žalovaného, která může být podle čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky či čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod vykonávána jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. I když má tedy žalovaný povinnost poplatek spojený se studiem vyměřit, nesmí při tom vystupovat svévolně a musí dodržet zákonné podmínky.

Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatelky proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. 9. 2014, č. j. 15 A 15/2014 - 117, je opodstatněná a proto napadené rozhodnutí podle ust. § 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s. zrušil. S ohledem na důvody zrušení rozsudku krajského soudu přistoupil Nejvyšší správní soud podle ust. § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s ust. § 78 odst. 1 a 3 s. ř. s. také ke zrušení žalobou napadeného rozhodnutí rektora Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem ze dne 22. 1. 2014, č. j. 22/2013/P090173/00011, a jemu předcházejícího prvostupňového rozhodnutí děkana Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem ze dne 11. 12. 2013, č. j. 89/2013/P090173 (1 ZS). Podle ust. § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s ust. § 78 odst. 4 s. ř. s. byla věc vrácena žalovanému k dalšímu řízení.

Kasační soud ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1, věta první s. ř. s. (ve spojení s ust. § 120 s. ř. s.), podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalovaný ve věci úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka měla v řízení o kasační stížnosti

pokračování

i v řízení o žalobě úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení o žalobě i řízení o kasační stížnosti.

V řízení o žalobě představovala náklady řízení stěžovatelky odměna a náhrada hotových výdajů jejího zástupce. Odměna zástupce činí za pět úkonů právní služby (převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby, repliky a dupliky, účast na jednání soudu dne 24. 9. 2014) v hodnotě 3.100 Kč za jeden úkon [§ 1 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů; dále jen „advokátní tarif“] celkem částku 15.500 Kč. Náhrada hotových výdajů se sestává z paušální částky 1.500 Kč (5 x 300 Kč dle ust. § 13 odst. 3 advokátního tarifu), z cestovného za cestu k jednání u krajského soudu dne 24. 9. 2014 a zpět ve výši 2.233 Kč (ust. § 13 odst. 4 advokátního tarifu; celkem ujetu 388 km vozidlem s průměrnou spotřebou 5,76 l/100km, při ceně benzínu Natural 95 35,70 Kč/l a sazbě základní náhrady 3,70 Kč/km; náhrada za používání motorového vozidla a cena pohonných hmot stanovena dle vyhl. č. 435/2013 Sb.) a z náhrady za promeškaný čas strávený při této cestě (5 hodin) ve výši 1.000 Kč [10 x 100 Kč dle ust. § 14 odst. 1 písm. a) a odst. 3 advokátního tarifu]. Protože je advokát plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se nárok o částku odpovídající této dani, která činí 4.249 Kč. Jelikož má stěžovatelka právo na náhradu těchto nákladů vůči žalovanému, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že je žalovaný povinen uhradit stěžovatelce k rukám jejího zástupce náhradu nákladů řízení o žalobě ve výši 24.482 Kč.

V řízení o kasační stížnosti představovala náklady řízení stěžovatelky odměna a náhrada hotových výdajů jejího zástupce. Odměna zástupce činí za jeden úkon právní služby (podání kasační stížnosti) částku 3.100 Kč [§ 1 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Náhrada hotových výdajů se sestává z paušální částky 300 Kč (ust. § 13 odst. 3 advokátního tarifu). Protože je advokát plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se nárok o částku odpovídající této dani, která činí 714 Kč. Jelikož má stěžovatelka právo na náhradu těchto nákladů vůči žalovanému, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že je žalovaný povinen uhradit stěžovatelce k rukám jejího advokáta náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 4.114 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. listopadu 2014

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu